

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α' (16^ο)

Ἀθήνα, Σάββατο, 8 Ἰουνίου 1919

ΑΡΙΘ. 26 (835)

ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΥΜΕΝΟΙ

Φίλε «Νουμά»,

«Λόγος δὲ σκιάζει, ὅποιον δὲ σκιάζει ἢ πράξει», λέει σὲ κάποιο μέρος τοῦ «Οἰδίποδα» ὁ Σοφοκλής, Τὸ θεῖο αὐτὸ γνωμικὸ τὸ θυμῆθηκα προχθές πού, διαβάζοντας τὸ περασμένο σου φύλλο, εἶδα νὰ θέλετε μὲ λόγια νὰ συνετίσετε τὸ φίλο μου τὸ Γιαννιὸ πὸν σὰς εἶχε ἀποκλείσει ἀπ' τὸ πλάφι τοῦ Σοσιαλιστικοῦ τοῦ Παραδείσου.

Γέλασα μὲ τὴν καρδιά μου. Καὶ γέλασα ἔτσι γιατί ἀπὸ τὴ συνεργασία μου μὲ τὸ Γιαννιὸ—κοντὰ τρία χρονάκια—εἶμαι σὲ θέση νὰ ξέρω τί πιστεύει καὶ τί παραδέχεται ἀπ' τὴ φτωχή μας στ' ἀλήθεια φιλολογία.

«Μ π ρ ο σ ο ὕ ρ ε ς» εἶναι τὸ κήρυγμα τοῦ νέου αὐτοῦ ὁ δ ἠ γ η τ ῆ. Μπροσοῦρες ἀλὰ Ἐρβὲ καὶ ἀλὰ Πουασόν. Τίποτ' ἄλλο. Τὰ λογοτεχνικὰ ἔργα—τὰ ἔργα τοῦ Παρορίτη καὶ τοῦ Δ. Ταγκόπουλου, πὸν μὲ τόση χαρὰ τὰ εἶδα στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου Βόλου, στὰ 1912, τὰ ἐπαναστατικὰ τραγούδια τοῦ Ρήγα Γκόλφη καὶ οἱ μελέτες ἀκόμα τοῦ Σκληροῦ—δὲν ἔχουνε καμμιά θέση στὸ φιλολογικὸ σαλόνι τοῦ Γιαννιοῦ, γιατί ἔτσι βέβαια πὸς θὰ ποζάριζε γιὰ «intellectuel» ὁ φίλος τὴ στιγμή πὸν δὲν ἔχει γραμμένα οὔτε μιὰ προπαγαντιστικὴ φυλλάδα μὲ νόημα;

Ἐκεῖ ὅμως πὸν φαίνεται ὀλοφάνερα ἢ καλὴ πρόθεση τοῦ κακότυχου μεταφραστῆ τοῦ Leconte de Lisle εἶναι σὸ κύριο ἄρθρο τῆς «Κοινωνίας», Κυριακῆ, 2 Ἰουνίου, πὸν ἔρχεται νὰ δασκαλέψει τοὺς ἠδημοτικιστὲς γιὰ τὶς παρασπονδίες τάχα στὸ σοσιαλισμὸ. «Συνειδητὴ ἐργασία, ἐμπνεομένη ἀπὸ συναίσθησιν τῆς σοσιαλιστικῆς ἰδεολογίας δὲν ἔγινε, λέει. Ἔγινε κάτι στὴν τύχη. Αἱ ἀντιθέσεις βροῖθουν μέσα εἰς τὸ ἔργον τῶν «σοσιαλιστῶν φιλολογοῦντων μας».

Παλιὸ μοτίβο πὸν ξανακλῶθεται μὲ νέα λόγια. Ὅταν πρὸ χρόνων δημοσίευσεν στὴ «Νέα Ζωὴ» ὁ Γ. Σκληροῦς μιὰ συμπληρωματικὴ σελίδα στὴ Μελέτη του «Τὸ Κοινωνικὸ μας Ζήτημα» γιὰ τοὺς δημοτικιστὲς, πὸν εἶχανε ταχτεῖ στὸ πλευρὸ τοῦ Ἐργάτη, τὰ ἴδια σκεδὸν ἀκουστήκανε καὶ γιὰ μᾶς στὰ «Σοσιαλιστικὰ Φύλλα». Τότε ὁ Κώστας Χατζόπουλος, ἐγὼ καὶ ὁ Κ. Ζάχος, πατούσαμε τὰ σοσιαλιστικὰ οἰκόπεδα τοῦ Γιαννιοῦ. Ἐνας εἶτανε ὁ κατηχητής, ὁ militant, ὁ γενικός, ἀλὰ Δρακοῦλη, πράκτορας τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Καὶ στὴ σοσιαλιστικὴ φιλολογία ἕνας εἶναι καὶ σήμερα ὁ κ ο λ ο ι σ ο ὅ ς—κ' ἔπρεπε νὰ τὸ ξέρετε: Ὁ σ υ γ γ ρ α φ ἑ α ς τοῦ κύριου ἄρθρου τῆς «Κοινωνίας» πὸν

φαντάζεται πὸς μὲ τὰ «εἵμασταν ἄλλοτε ἐθνικόφρονες» καὶ μὲ τὶς τρεῖς ἀραδίτσες πὸν τοῦ βγάσει κάθε τόσο ἢ Λογοκρισία, κατασκευάζει ἐπαναστατικὴ φιλολογία.

Τί θέση ἔχει ὁ Γιαννιὸς στὴν κίνηση τῶν νέων ἰδεῶν στὴν Ἑλλάδα καὶ τί βαρύτητα μπορεῖ νᾶχει ἢ γνώμη του τὸ ξέρουμε καλὰ ἐμεῖς καὶ γι' αὐτὸ γέλαμε. Ἀγωνίζεται ὁ ἄνθρωπος χρόνια καὶ χρόνια τώρα κάτι νὰ κάνει. Μὰ ἢ ἐγωπάθειά του πὸν νὰ τὸν ἀφήσει νὰ ξανοίξει τὸ νέο φῶς!

Διωγμένος ἀπὸ κάθε ὀργάνωση ἐργατικῆ, λιποτάκτης στὴν κρίσιμη ὥρα, σοσιαλιστὴς πὸν ἔδινε στὸ 1915 μαθήματα «ταχτικῆς πολέμου»,—χωρὶς πίστη, χωρὶς συνείδηση, χωρὶς ἀνατροπὴ σοσιαλιστικῆ, νομίζει πὸς μπορεῖ νὰ μιλάει γιὰ ἰδέες καὶ γιὰ πρόσωπα πὸν τόσο λίγο τὰ κατάλαβε καὶ πὸν δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ τ' ἀγγίξει μὲ τὰ καθάρια του ἀστικά χέρια!

Ὁ σοσιαλισμὸς σήμερα ὡς ἰδέα ἔχει ὀγκωθεῖ στὴν Ἑλλάδα. Τὸ ζήτημα τὸ πήρανε στὰ χέρια τους οἱ ἐργάτες κ' ἔτσι μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὸς σάθηκε, ἀφοῦ γλύτωσε ἀπ' τοὺς διάφορους ἀρριβίστες. Ὁ ἐργάτης πὸν διψάει γιὰ μάθηση καὶ πὸν ἔχει βαθύτερη συναίσθηση τῆς ἀξίας του ἀπὸ κείνη πὸν θέλει νὰ τοῦ δώσει ὁ συντηρητικὸς ἀρθρογράφος τῆς «Κοινωνίας», πλάι στὴ μπροσοῦρα πὸν τοῦ ἀνοίγει τὰ μάτια κρατᾷ καὶ κάποιο ἄλλο βιβλίον—τὸ δικό σας βιβλίον, εὐγενικοὶ ἐργάτες. Τὸ βιβλίον πὸν τὸν ἀνεβάζει δυὸ-τρία σκαλιά, τοῦ καθαρίζει τὴ σκέψη, τὸν ἀγγίζει στὸ αἶσθημα, τὸν κάνει τέλος πάντων νὰ νοιώθει πὸς δὲν εἶναι μονάχα κτήνος ὑποταγμένο σὲ μιὰν ἀνάγκη ἀλλὰ καὶ ψυχὴ πὸν ἔχει κάθε δικαίωμα στὴν ἀντίληψη τοῦ Ὁραίου.

Σοσιαλισμὸς καὶ Τέχνη—ἀχώριστα καὶ τὰ δυό. Τὰ καπόνια τῆς φιλολογίας κ' οἱ ψευτοφιλόλογοι τῶν δῆθεν ἐργατικῶν ὀργανώσεων, θὰ χτυπάνε πότε τὸ ἕνα, πότε τὸ ἄλλο. *Guarda é passa*. Ἐκεῖνοι ὅμως πὸν ἔχουνε βαθύτερη ἐπίγνωση τοῦ ἐργατικοῦ ἀγώνα, εἶμαι βέβαιος πὸς πάντα θὰ βλέπουνε μὲ καλὸ μάτι κάθε προσπάθεια πὸν θὰ βγαίνει ἀπ' τὴ φάλαγγα τῶν προλεταρίων τῆς Σκέψης γιὰ νὰ δυναμώνει τὸν κοινὸ μας ἀγώνα.

Στὸ φίλο Γιαννιὸ εἶμαι προθυμότετος—πάντα μὲ ἀδειά σου, ἀγαπητὲ «Νουμά»—νὰ δώσω πλατύτερη ἐξήγηση γιατί μεταχειρίστηκα στὴν ἀρχὴ τοῦ σημερινοῦ ἄρθρου μου τὸ μῦτο τοῦ Σοφοκλή:

«Λόγος δὲ σκιάζει, ὅποιον δὲ σκιάζει ἢ πράξει.»

Ἐξάρχεια 3.VI.1919.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ